

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ITINERARI[I] || ITALIAE || RERVMQ. ROMANARVM || LIBRI
TRES ||**

Schottus, Franciscus

Antverpiae, 1600

Venetiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70633)

25
O
ITINERARIUM

ITALIAE LIBER I.

*Per Galliam Cisalpinam, Picenum,
& Latium.*

ITER VENETIIS

MEDIOLANVM VERSVS.

ET INDE ROMAM.

E Steph. Pighij Hercule Prodicio.

VENETIÆ.

Ominicanorum hîc est monasterium, ædificiorum structura pulchrum: vbi templum marmoreis statuis, excellentibusque picturis ornatissimum. Sunt & opulentissima quædam xenodochia, & alia insignia diuitiis, & nobilium marmorum raritate conspicua Diuorum templa: quæ ingentes eius vrbis opes testantur, & eandem non minus, quàm raræ & preciosæ gemmæ regiam coronam auream decorant. Vectus per liquidas vrbis plateas, videbis magnificentissima ædificia marmoreis parietibus, columnis, statuis, atque picturis pulcherrimis vbique splendida: nobilium familiarum & Principum Senatorum palatia, diuitiis, ornamentisque omnibus affatim instructa. Videas in Palatio Grimani, olim Patriarchæ Aquileiensis, plurimorum Cæsarum, Heroumque veterum pulcherrimas statuas, & effigies

effigies ex ære, & marmore Parii plurimas; deorum item simulachra & signa varia, nō minoris artificij, quā precij, Ioues, Bacchos, Pal-lades, Veneres, Mercurios ex ære Corinthio, Fortunas, Genios, ac Cupidines, idolaque pre-ciosis è metallis cælata. Quarum rerum anti-quissimarum excellentem copiam partim Ma-rinus Grimanus Cardinalis, ac eius patruus, in-geniorum sui sæculi Mæcenas alter; partim ipse ex diuersis Græciæ atque Italiæ locis sibi com-pararunt. Multa ex florentissimæ quondam Romanorum coloniæ Aquileiæ ruinis, quam barbarus Hunnorum rex Athyla funditus dele-uerat, sunt effossa, atque eò translata per dictos Grimanos patriarchas antecessores. Inter quæ repperias in propylæo Palatij plura statuarum puluinnaria marmorea elegantissimè cum suis titulis exsculpta, atque etiam deorum aras vo-tiuas, è quibus iuuabit imprimis enotare vota prischorum Beleno deo facta, quadratis aris inscri-pta; quem Aquileienses olim summa cum ve-neratione tanquam tutelare numen vrbis co-luisse, apud Herodianum, & Iulium Capitoli-num legitur. Hic enim, vbi Aquileiam à Ma-ximino Cæsare obsessam, ac frustra oppugna-tam refert, ait eius legatos in urbem non ad-missos fuisse; *Menophilo & Crispino consulari-bus viris auctoribus, eò quòd scirent deū Belenum per aruspices spondisse, Maximinum esse vin-cendum. Vnde etiam postea Maximini occisi mi-lites iactasse dicuntur, Apollinem contra se pu-gnasse; nec illam Maximi, aut senatus, sed deo-rum esse victoriam. Nec discrepat Herodiani historia, qui libro octauo de eadem re in hunc ferè modum scribit. Crispinus ad bellum au-dacter sustinendum aruspicum etiam responso, qui leta nunciabant, dicebatur animatus. Nonnulla*

quoque oracula ferebantur patrij cuiusdam numi-
nis victoriam promittentia. Belemum deum vocant
indigena, magnaue cum religione colunt, Apol-
linem interpretantes: cuius quoque speciem pro
urbe ipsa pugnans sibi visam in caelo quidam
è Maximini militibus affirmabant. At in He-
rodiani exemplaribus perperam vocari Belem,
adducor ut existimem; quòd Iulio Capitolino
ararum dictarum tituli votiui summa fide di-
gni astipulentur, & Belemum, vel Belinum appellēt.
Eos autem titulos studiosorum antiquæ histo-
riæ in gratiam hinc adicere non pigebit, quos
affirmare meritò poteris, singulis aureis chario-
res singulos te habere.

*In aræ marmoreæ
quadrata.*

BELENO.
MANSVETIVS
VERVS
LAVR. LAV.
ET. VIBIANA
IANTVLLA
V. S.

Rursus in alia oblonga.

APOLLINI
BELENO. AVG.
IN HONOREM
C. PETTI. C. F. PAL.
PHILTATI. EQ. P.
PRAEF. AED. POT.
PRAEF. ET. PATRON.
COLLEGIORVM
FABR. ET. CENT.

DIOCLES. LIB.
DONVM. DEDIT
L. D. D. D.

In alia.

BELINO. AVG.
SACRVM
VOTO. SVSCEPTO
PRO. AQVILLIO
C. F. POMP. VALENTE
III. V. I. D. DESIG.
PHOEBVS. LIB.
V. S. L. M.

In alia.

BELENO
AVG. SACR.
L. CORNELIVS
L. FIL. VELL.
SECVNDIVS
AQVIL.

EXOC.

EVOC. AVG. N	IIIIII. VIR. AQVIL.
QVOD. IN. VRB.	L. D. D. D.
DONVM. VOV.	<i>Item in alia.</i>
AQVIL	BELINO
PERLATVM	SEX
LIBENS. POSVIT	GAESERNIVS
L. D. D. D.	FAVSTVS
<i>In alia.</i>	IIIIII. VIR
	V. S. L. M.
BELIN. AVG.	<i>Ibidem in alia paucis</i>
IN. MEMOR.	<i>litteris.</i>
IVLIOR.	FONTI. B.
MARCELL. ET	<i>In alia tribus lateribus</i>
MARCELLAE. ET	<i>inscripta.</i>
IN. HONOREM	VI. DIVINAE
IVLIA RV M	SACRV M
CHARITES. ET	C. VETTIVS. C. E.
MARCELLAE. FILIAR.	CAVOLVS
ET. LICIN. MACRON	
IUNIOR NEPOTIS	
C. IVL. AGATHOPYS	

Has aras Aquileia ex fano Beleni translatas esse Patriarcha Grimanus affirmat.

Quaedam alia magnifica urbis aedificia visenda non adeo procul distita. nempe xenodochia sumptuosa, aedesque sacrae, opulenter admodum instructae. Et spectandae sunt illustrium civium stanae equestres & pedestres, publico sumptu positae diuersis in locis; eorum videlicet, qui vel domi prudenter, vel militiae fortiter cum potestate rempublicam administrarunt. Inter quas est celebris illa colossea equestris inaurata Bartholomei Coleonij militari gloria pernobilis, ac Imperatoris sui temporis primi; quam Veneti publica impensa, meritorum virtutis ac fidei singularis ergo, pro aede Diuorum Ioannis & Paulli

& Paulli in area, cum elogio rerum ab ipso bene gestarum in alta basi crexerunt. Cuius viri egregia gesta, tam propter audaciam fortitudinemque, quam propter ingenij mirificam dexteritatem, Corius, Sabellicus, & plures præterea historici literarum monumentis prodiderunt.

Visuntur Palatij Ducis Venetorum loca regis opibus, & Asiatico luxu referta; & inter alia celebratur magna porticus armamentarij Palatini, quæ nisi magnis principibus aduenis aperiri ac ostendi solet. Est autem telorum ac armorum omnis generis ornatissimorum copia plenum, atque opulentia summa mirabile. Videns tot thoraces, galeas, scuta, cassides, ocreas, clypeos; item baltheos, gladios, hastas, lanceas, multipliciaque tela picturis encausticis, auro, argento, gemmisque splendida, & insigni cælatura decora; non gregariorum militum, sed imperatorum, ducum, & præfectorum centurias aliquot ex illo armamentario instrui dignè, & armari posse, dixeris.

Hic spectantur comitia & concilium publicum, quod in atrio magno & spatio ibidem haberi solet. Utque cognoscas rationes suffragiorum, quibus inter patricios creantur magistratus, & dispensantur reipublicæ beneficia: apud ducem vtrinque in lateribus sedent primores magistratum, xviri, præcognitores, quos Sapientes magnos appellant, & qui Duci à consiliis sunt: reliqua patriciorum multitudo in subselliis per totum atrij spacium. *Consilium magnum* vocant hæc comitia, ad quæ nemo admittitur, nisi genere patricius, & qui ætatis annum xxv. excesserit. Taciti ineunt suffragia cum calculis seu globulis argenteis, quos discurrentes per subsellia distributores singulis diuidunt, alij deinde collectores in vasculis lignicis

gncis vno ore angusto, quo manus inferi potest, & inferius in binos loculos diuisis colligunt. Quo fit, vt ipsi ignorent collectores, an in dextrum vel sinistrum loculum ponat calculum suum, & an probet vel improbet magistratum creandum suffragator. De hac verò comitiorum ratione cum alij plures doctè & accuratè scripserint, ne nimis longi hinc simus, studiosum eius cognitionis lectorem ad illos remitto, qui de *Republica Veneta* ex professo scripserunt. Latius enim omnia hinc repetere, minus operæ precium videtur.

Hinc descenditur in forum, vbi videtur augustum D. Marci templum sumptu & artificio mirabile; quod quidè amplissimum, ac ex marmore nobili constructum est. Pavimentum ex porphyreticis, Laconicis, Thasiis, Ophiticis, aliorumque preciosorum marmorum lapillis ressellatum, ac varietate colorum resplendens picturas egregias, & insignia emblemata representat vbique spectantium oculis, quæ curiosa ingenia diuersis coniecturis exercent. Inter quæ nonnulla dicuntur esse Ioachimi Abbatiss Sanctorij inuenta, vaticiniis olim ante aliquot secula clari, quibus rerum Italianarum mutationes quasdam prænunciatas fuisse volunt quidam. Quemadmodum interpretantur duos cristatos gallos vulpem dilanantes significasse duorum regum Galliae victorias de Ludouico Sfortia Mediolanensi Principe. Præterea per leones opimos & pingues ex aquis procedentes, rursus per alios macilentos in terra procumbentes, ipsum significasse tradunt Venetæ reip. (cuius insigne leo Euāgelistæ est) fatum atque conditionem: Maritimis videlicet commerciis opulentam, bellisque navalibus potentem ac felicem: è cōtra relicto mari, ad continentis dominatum, terrestresque expeditiones

nes

nes conuersam, infelicem, ac imbecillem mox futuram. Parietes templi seu basilicæ marmoreis tabulis varietate colorum pulcherrimis sunt incrustati. Ad læuam duæ albæ coniunctæ sunt ex vno trabe marmoris sectæ, in quarum commissura lineis nigricantibus natura ludibunda tanto artificio viri effigiem expressit, vt omnibus industriose depicta videatur, & eius tanquam miraculi mentionem fecerit Albertus Magnus in suis Meteoris. Testudinem templi sculpturis atque picturis ornatam sustinent triginta sex solidæ columnæ ex vario marmore, & plures ex Phrygio pulcherrimæ, crassæ per diametrum pedes duos. Tectum quinque hemispheriis plumbo vestitis constat. Frons autem, qua parte ex foro quinque æreis portis patet aditus in templum, à solo ad fastigium vsque Græcanico opere cum emblematis inaurata est, crebræque per ordines eminent Diuorum statuæ ex marmore perinsignes. In huius frontis supercilio, supra mediam portam maiorem miræ venustatis quatuor equi ex ære Corinthio inaurati vnus quadrigæ antiquæ iusta statura ac magnitudinæ viuorum equorum exornant ingressum.

Ad augustum hoc Diui Marci templum asseruari aiunt Card. Bessarionis Nicæni, bibliothecam, optimis Græcis libris refertam; ex qua multa præclara opera exierunt.

Ascenditur etiam per gradus aliquot marmoreos in summi delubri penetralia, *Chorum* nunc vocant, quod ibi sacerdotum multitudo canentium, dum res diuinæ peraguntur, conueniat; & imprimis hinc spectanda aræ maioris tabula Constantinopoli delata olim, & ex auro puro argentoque fabricata, ac artificiosa figurarum cælatura, multisque inæstimabilis precij gemmis, & margaritis exornata, quam nemo non
vehe-

vehementer admiratur. Aram istam tegit testudo quaquaersum in crucem fornicata, atque tota ex marmore ophitico pulcherrimo Tiberiano fulcita quaternis columnis ex Pario marmore, quæ circumquaque signis cælatæ veteris ac noui testamenti historias repræsentant. Post aram, apud sacratissimi corporis Christi ædiculam quatuor nobilissimæ columnæ ex alabastrite vitri ferè instar perlucidæ mirum in modum resplendent. Hæc, aliâque rara ad libitum in templo considerantur.

In Sacratio, D. Marci thesaurus custoditur, quò ingredi datur è dextra basilicæ parte per portam sublimem opere tessellato elaboratam auro coloribusque, visunturque ibidem effigies diuorum Dominici atque Francisci, quas fama est, Ioachimum Abbatem prædictum, multis annis, antequam hi sancti viri in terris nascerentur, in eo opere effingi curauisse. aperitur deinde thesaurus ingens, stupendæque prorsus opes diuitiarum: atque ostenduntur diuorum imprimis imagines, coronæ ex auro plurimæ, atque capita cum pectoribus humanæ magnitudinis ex auro item puro fabrefacta, gemmis ac margaritis preciosissimis exornata. Visuntur carbunculi, adamantes, smaragdi, topazij, chrysolithi, hyacinthi, ac vniones miræ magnitudinis, ac precij incredibilis. Item cochleæ, cymbæ, pateræ, ac vasa potoria, ex onyche, iaspide, & achate, multiplicia. Monstratur donaria magnorum Principum excellentissima, monocerotum duo cornua procera, & vnum breuius; pyropus seu carbunculus ingens à Dominico Grimano Cardinale thesauro huic illatus; item vrceus ex preciosissimis gemmis, quem olim Vercassanes Persarum Rex Venetis dono misit. Spectatur etiam mythra solemnis, quæ noui Ducis capiti, cum inaugurat, solet imponi; quam-

quamque festis maioribus in publicum prodiēs gestat. Est autem valde conspicua limbis, & clavis aureis, gemmisque nobilissimis plena, habens in apice precij inæstimabilis carbunculum. Quid referam sine numero videndos ex auro, argentoque cælato calices, cantharos, thuribula, candelabra, guttos, ac pelues, aliaque vasa rei diuinæ in usum pulcherrimè fabrefacta? Longum esset enumerare singula. Poëtæ igitur non indocti verbis finem his imponere satius erit:

*Innumeros calices hîc, aurea vasaq; cernes
Apta ministeriis, v sibus apta piis.
Ac plures chlamydes gemmis auroq; rigentes,
Quàm quot luciferos integer annus habet.
Mollia pratereo, qua Seres vellera quondam
Nère, sed Ausonides iam didicere nurus.
Nec refero tinctas concha Sydonide vestes,
Nemo sacerdotum quas numerare potest.*

Iuxta basilicam S. Marci ex quadrato lapide exstructa est turris æquilatera, quaquaversum lata pedes amplius quadraginta, non basilicæ contigua, sed intervallo pedum LXXX. separata. Eius fundamenta subterranea pluris, quàm turrim ipsam à solo constitisse, Sabellicus auctor est. Sublime fastigium tegulis æneis inauratis tectum est, quod sole splendente quàm longissimè ab Istria Liburniaque nauigantibus conspicitur. Ascenditur per scalas lapideas concaemeratas, quæ per interiores turris parietes cochleatim circumambiendo exurgunt sensim ad cacumen usque. Pulcherrimus est è turre summa vndequaque prospectus, primùm in urbem ipsam ex multis insulis conflata, & pontibus magna ex parte connexam. Monstrantur hîc sex vrbis regiones, vici, fora, templa, cœnobîa,
& alia

& alia ædificia publica insignia. Item insulæ exiguæ circum urbem in ipso stagno sparsim iacentes permultæ, quæ monasteriis, templis, ædificiis, ac hortis pulcherrimis excultæ sunt. In nonnullis etiam oppida quædam & coloniæ vetustæ Aquileiensem, Vicentinorum, Opiterginorum, Concordiensium, Atestinorum, Altinatum, aliorumque vicinorum populorum, qui Hunniacis temporibus sæuiente per Italiam Athyla, in hæc æstuaria veluti in loca tuta commigrarunt. Apparet à fronte littus incuruum instar arcus, per xxxv. circiter milia pelagus Adriaticum excludens, & beneficio naturæ stagnis præstructum ad tutelam urbis, atque tot insularum contra fluctus, & furibundi maris violentiam: Ostiis quinque tamen exiguis interruptum est, quæ parvis nauigiis, ac aquis marinis viam, ac aditum in stagna præbent. Videntur portus profundissimi, Clodianus, ac Meduacus, castellis & propugnaculis ita muniti, ut classes ingentes, cum volunt, excludant facile. Patescunt ultra pelagus à fronte & à sinistris Carnorum Alpes, & Istriae promontoria; à dextris Apennini ante iuga Gallia Cisalpinae plana fructifera, Euganei que colles nobilissimi cum Athesis, & Eridani ostiis. Denique à tergo rursus Noricorum, ac Rhetorum Alpes niuosæ.

Mox videas celeberrimum D. Marci forum, sumptuosis ædificiis vndique clausum, à fronte mirabili illa basilica D. Marci, & è regione D. Geminiani æde marmorea; latera exornant magnificæ palatiorum structuræ cum splendidis porticibus, & mercatorum, artificumque variis tabernis. Videas ibi diuersissimos hominum amictus, audias varias linguas in tanto multiplicium nationum concursu; uti orbis, non urbis esse forum quispiam non ineptè diceret.

Itaque

Itaque Germano cuidam poetæ attonito elegantes istos versus extrudit eius fori admiratio :

*Si placeat varios hominum cognoscere cultus,
Area longa patet sancto contermina Marco,
Celsus ubi Adriacas Venetus leo despicit undas.
Hic circum gentes cunctus è partibus orbis
Æthiopus, Turcos, Sclauos, Arabesq; Syrosque,
Inueniesq; Cypri, Creta, Macedumq; colonos,
Innumerosq; alios varia regione profectos.
Sape etiam nec visa prius, nec cognita cernes.
Qua si cuncta velim tenui describere versu,
Hic omnes citius nautas, celeresq; phaselos,
Et simul Adriaci pisces numerabo profundi.*

In capite fori, quod littus maris spectat, monstrantur ex solido marmore Phrygio binæ columnæ peringentes, è mari venientibus nautis à longè conspicuæ; in quarum vna D. Marci Venetorum, alati nempe leonis, insignia inaurata visuntur: in altera D. Theodori statua inaurata posita est. In ipso intercolumnio de noxiis condēnatis supplicia sumuntur. Allatas simul tres eiusdem magnitudinis ferunt onerariis nauibus è Græcia Sebastiano Gianio Duce, ante annos quadringentos, earumque vnā vi ponderis, dum è nauibus extraherentur in terram, ruptis architectorū instrumentis, in aquas decidisse, & in fundo adhuc cerni posse tradunt: alias duas ad caput fori Marciani, vbi nunc conspiciuntur, modico interuallo erectas fuisse ingenio Langebardi cuiusdam architecti, validis rudētibus nouis è sublimi demissis, & aqua madefactis. Qui dum sese contraherent, & pondus vi sua sensim subleuarent; alios siccos breuiore semper spacio subiectos, & aquis item irrigatos fuisse: eoque modo paucis diebus opus

B

CONTI-

continuando, moles illas ipsum erexisse dicunt. Addunt, non aliud architectum industriæ præmiū postulasse à republica, quàm vt aleatoribus in eo intercolumnio ludendi impunè libertas semper esset. An verum sit, ignoro; fama in medio, & fides penes lectorem libera maneat; hoc constat quidem, scholam nebulonum aleatoriam sub iis columnis assiduam, & frequentem videri.

Naugio proficisci licet Muranum, ad videndum officinas vitriarias. Quæ insula distat ab vrbe passus plus minus mille. Eam verò tradunt Altinates, & Opiterginos Hunnicis temporibus primū occupasse. Nunc autem vrbs in formam exulta est, ciuili populo frequens, atque templis pluribus, ædificiorumque splendore nitens. Horum denique cultissimorum amœnitate vrbi cuius neuiquam cedit.

In D. Petri martyris cœnobio, luculentæ ædificato, eius templi picturas elegantes, bibliothecam præclaram, voluminibus multis refectam perlustra; atque etiam hortos sumptuosos nobilium Venetorum artificiosis fontium scaturiginibus elaboratos, & excellentium rariorumque fructuum plantis variis plenos.

Intra deinde insignium vitrariorum tabernas, vbi videas qua ratione candentem materiam è fornacibus depromptam, ferreis fistulis adhaerentem, artifices vel vno vel altero flatu in calices, pateras, aut in quam velint poculi formam magnitudinēque mira dexteritate confestim reducant. Varietate profectò, tum artificio, ac materia exquisita, exuperant hæc Muranensia quàm longissimè cetera totius orbis vasa vitrea: atque imitantur tam claritate perspicua, quàm splendore crystallum naturale, vt meritò *crystallina* vocentur.

tur. Artifices etiam indies ornamenta aë-
ua, rationesque ad antiquitatis imitationem
variè figurandi præstantiores excogitant, colo-
res quoscunque mirabili industria reddunt, au-
ro, argento, cælatura, signis, ac gemmis exor-
nant; & aqua candentem intingendo materiam
pocula faciunt, quæ prorsus ex tenerrima gla-
cie sua spontè concreta videntur, & quæ in æstu
algorem intuentibus excitant. Et tincturæ qui-
dem genere imitantur veterum hæmatina,
murrhina, Obsidiana hyacinthina, ac sapphi-
rina vasa potoria nō tantum, sed & escaria om-
nis generis capacissima. Quæ quidem historia-
rum encausticis tam eleganter adornant, ut
Plinium ipsum, si reuiuiscens ea videret, obstu-
pescerent; meritoque is iudicaret, aureorum,
argenteorumque præcia atque vsum, nisi fragi-
lia essent, hæc diminuere posse.

Transeas hinc in insulam D. Georgij
quingentis circiter ab vrbe passibus è regione
D. Marci positam, ut videas sumptuosissimum
eius loci monasterium, templo marmoreo, ele-
gantissimaque ædificiorum structura celebre:
atque ædis sacræ tabulas, statuas, donaria amplif-
sima, sepulchra ducum, ac principum; item cœ-
nobij longissimas porticus, atria, cœnacula, cu-
bicula, bibliothecam instructam, nec non hor-
tos excultos, & admodum spaciosos perlustres.

Naualia in primis spectanda, *Arsenalem* nunc
vocant locum, quasi *artem naualem*, quod arte na-
ues ibi struantur. Insula est vrbis angulo con-
tigua versus orientem, & Adriatici maris por-
tus amplitudine duorū miliarium in circuitu,
fossis ac muris vndique validis munita, & cum
oportunis ad custodiam turribus. Diuisa est
per regiones suas, atque artificum operariorum-
que diuersas tabernas atque officinas oportunis
quasque locis dispositas complectitur. *Qua-*

dringentorum hominum labore continuo naues, machinas, atque instrumenta omnis generis bellica perpetuò ædificari affirmant: quorum stipendia in hebdomadas singulas ad mille ducentos aureos æstimantur.

Monstratur in fabrûm tignariorum amplissima regione, quo pacto materia ad classem, nauesque præparetur, adapteturque. vt adustione spondas, & costas incuruent; malos, antenas, remos, ac tonfas vt leuigent; quomodo fiât trochleæ, pontes, anthiæ, corbitæ, machinarum bellicarum rotæ, ceteraque naualia instrumenta, quæ in diuersis locis singularim fabricabantur. In Vulcaniis fabrûm ferrariorum officinis videas formari gyganteas tormetorum bellicorum moles, graues æneas fistulas, & prælongas; tubos vastos, atque immanes globos ferreos: cudi ponderosas anchoras, item harpagones, falces, catenas, coruos, bellicosque nauales apparatus varios. In Tana, quæ restionum, aut calostrophorum est magna regio, immensas rudentum & camelorum spiras admireris; perlustras, vt protoni, pesmata, & hyperæ intorqueantur, aliaque velorum, antennarumque retinacula. Per armamentaria diuersa telorum omnis generis plena, quibus instrui vel naumachia posset, ostentantur insignia à Turcis, atque piratis capta, & hostium spolia, manubiæque insignes ad Naupactum nauali prælio captæ, anno Christianorum 1571. Transitur deinde in velariorum, vel vt Græcè potius dicam, histiorrhaphorum domum, vbi tabulatis in pluribus cernuntur mulierum ac puellarum aliquot centuriæ assiduo labore vela consuētium, vel resarciētium. In naualis ipsius meditullio multæ porticus miliaria, & per amplæ ex tabulatis extructæ sunt, sub quibus rostratæ, ac longæ naues circiter ducentæ, præter minora nauigia

uigia

nigia infinita, stantes in hermatibus siue ponti-
 bus, seruantur à pluuiarum ac tempestatum in-
 iuriis, ex aquis dumtaxat subductæ, & ad om-
 nem occasionem nauigationis paratæ. Inter
 has ostenduntur prætorix quinqueremes, aliæ-
 que triremes laceræ, ac globis ferreis traiectæ
 singulari victoria nauali ad Naupactum capte;
 nec non Imperatorix And. Venerij qui in eo
 prælio cecidit. Conspicitur & thalamegus in-
 aurata, & sculpturis picturisque insignibus ex-
 ornata Ducis Veneti, quam *Buciantum* propter
 magnitudinem nominant: hac festiuis dumta-
 xat diebus euehitur, ac imprimis dominicæ
Ascensionis solemni die; quando magna cum
 pompa, splendidoque procerum comitatu ex
 vrbe ad Adriatici maris præcipuum portū pro-
 ficiscitur, vbi certis cum cæremoniis Thetidæ
 sponsaliorum arram, annulo aureo mari inie-
 cto, soluit. At verò mireris nuper resectos ma-
 gnis impensis muros, ac turres, aliæque vicina
 ædificia; quæ sub exortum postremi belli Tur-
 cici, fraude, vt plures suspicantur, hostili, con-
 iecto in sulphurei pulueris tormentarij dolia in
 turribus condita incendio, conflagrarant.

IN VENETIARVM VRBEM
IACOBVS SANNAZARIVS.

Viderat Hadriacis VENETAM Neptunus
in undis

Stare urbem, & toto ponere iura mari:

Nunc mihi Tarpeias quantumuis Iuppiter, arceis

Obijce, & illa tui moenia Martis, ait.

Si pelago Tibrim præfers, urbem aspice utramque:

Illam homines dicas; hanc posuisse Deos.

DE VENETORVM SIGNIS.

Idem.

Romanas Aquila postquam liquere cohortes,
Magnanimus turmas ducit in arma leo.

De Hexasticho illo Epigrammate in Sannazarij vita refert Io. Bapt. Crispus, auditum à se ex Ald. Manutio Pauli F. à Senatu P. Q. Veneto, pro singulis versibus singulos centenos aureos, honoris gratia, dono accepisse: maiore sane liberalitate quam ab Alexandro Magro affectus Cherilus poëta minimè malus, qui, teste Flacco, pro bonis versibus:

Rettulit acceptos regale numisma Philippos:
nam & pro malis colaphos abstulisse aiunt, si antiquis eiusdem Horatij interpretibus fides habenda. Maiore adhuc usus beneficentia, quam M. Antonius Caracalla Rom. Imp qui Oppiano suauissimo poëtae pro singulis versibus siue ferarum naturam, siue piscium, in *κωνηγετικῶν καὶ ἀλιευτικῶν* describeret, singulos donauit aureos. Tales si Mæcenates nostra ferrent sæcula, non deessent, ut ille canit, Marones. Ceterum VENETAM urbem idem Synce- rus lib. 111. Elegia 1. ad Fredericum Ferdin. Regis F. sic praedicat.

*Quis rursus VENETAE miracula proferat urbis,
Vna instar magni qua simul Orbis habet?
Vna Italiam regina, alta pulcerrima ROMAE
Aemula, qua terris qua dominaris aquis.
Tu tibi vel Reges ciues facis, ô decus, ô lux
Ausonia, per quam libera turba sumus.
Per quam barbaries nobis non imperat, & Sol
Exoriens nostro clariùs orbe micat.*

PATA.